

§ 180 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

LARS JOHNSON:

Herr ordförande, ledamöter i Kyrkomötet, biskopar och åhörare! Jag talar här för Kyrkostyrelsens räkning och vill till att börja med bara yrka bifall till utskottets förslag. Utskottet har ju i sina beslutsförslag sagt att man föreslår Kyrkomötet att anta Kyrkostyrelsens förslag.

Tyvärr, herr ordförande, är det inte riktigt så enkelt. När det gäller den första att-satsen föreslår inte utskottet att anta Kyrkostyrelsens förslag. Man har, åtminstone som jag ser det, tre olika ändringar i förslaget. Två av ändringarna är helt okomplicerade men den tredje kräver en röstförklaring från Kyrkostyrelsen varför vi överhuvud taget säger att vi kan acceptera detta. Det gäller punkten i 11 kap. 6 § i kyrkoordningen om när Kyrkomötet ska hålla sina sammanträden. Kyrkostyrelsen hade i skrivelsen föreslagit att Kyrkomötet skulle hålla sammanträden en gång första halvåret och en gång andra halvåret. Motiven är bland annat att det är svårt att ta ledigt två veckor under en så kort tidsperiod som en femveckorsperiod. Det kunde också vara ett sätt att få ett snabbare genomslag av valresultatet. Utskottet har valt en öppnare skrivning. Eftersom Kyrkostyrelsens förslag ryms inom utskottets förslag har vi ingenting att invända mot skrivningen, även om Kyrkostyrelsen inte har ändrat sig i sin åsikt om hur det här ska göras.

Sedan helt allmänt. Kyrkostyrelsens skrivelse innehåller ett stort antal ändringsförslag till kyrkoordningen. Fyra av dem har varit ute på remiss och i remissbehandlingen har de flesta förslagen mötts positivt från de flesta remissorganen. Det kanske ändå förtjänar att ta upp bara en fråga, och det är biskopsvalet. Där finns det några få små ändringsförslag. Biskopsvalet behandlades här senast 2008 och då i samband med utredningen om demokrati och delaktighet. Den utredningen gjorde en enkät bland alla de stift som då hade haft biskopsval och ingen anmälde att det fanns några stora problem i den reglering som fanns i kyrkoordningen.

Två förslag finns nu i föreliggande skrivelse. Det ena är att överklagandetiden kortas. Det är naturligtvis ett problem med längden på valet. Vi vägde för och emot men fann att det var en bra lösning att korta överklagandetiden till en vecka. Det andra är att upprätta röstlängder som tydliggör vilka som får rösta. Det tycker vi är en bra ändring, och en liten ändring i sig.

Sammantaget, herr ordförande, bifall till utskottets hemställan.

ANDERS ROOS:

Ordförande, biskopar, kyrkomöte! Jag yrkar bifall till den reservation som finns i betänkandet avseende momentet biskopsval. Jag beklagar också att det på betänkandets framsida inte kom med att det till betänkandet finns bifogat en reservation.

Biskopsval är viktiga. Det får inte finnas minsta anledning att fundera över om de varit riktigt genomförda, om det har getts möjlighet att få alla röstberättigade att få ge sin röst på ett rätt sätt, om rätt person har röstat i alla delmoment eller om valen är så transparenta att man tydligt kan se att alla demokratiska spelregler ska kunna följas.

Kyrkostyrelsen har i sin skrivelse bearbetat reglerna utifrån de beslut som fattades av Kyrkomötet 2009. Mycket har blivit bättre, men enligt vår mening inte allt. 1. Är det rimligt med endast en veckas överklagandetid eller är det ett åsidosättande av demokratiska regler och möjligheter till överklagande? Den normala överklagandetiden i andra sammanhang i samhället är vanligtvis tre veckor. Kyrkostyrelsens förslag skapar förvirring och tycks vara ett försvarande av prövning. 2. Fortfarande är valet en utdragen process och oriktigheter i

inledningsskedet kan inte åtgärdas förrän hela processen är avklarad. Det skapar fortfarande stor press och orimliga lidanden för dem som är inblandade, för dem själva och för dem i deras omgivning. 3. En vallängd ska upprättas. Det är bra men den omfattar egentligen bara präster och diakoner. Vad händer med förtroendevalda om vi i framtiden får samma förhållanden som i det nu pågående valet i Visby stift? På en fråga i Kyrkorättsutskottet om vilken nämnd för Svenska kyrkan i utlandet som har rösträtt blev svaret kristallklart. Det har den gamla, det vill säga den nämnd som fanns före första sessionen av årets kyrkomöte, den nämnd som röstade vid nomineringsvalet före Kyrkomötets första session. Det valet hölls den 24 september.

Kyrkokansliet har svarat att den nya nämnden som valdes efter nomineringsvalet har rösträtt i den fortsatta processen. Den nya nämnden valdes den 1 september. Stiftskansliet i Visby har anammat denna tolkning, men vad blir tolkningen – vilket Gud förbjuder – om valet blir överklagat för att pröva om allt gick rätt till? Problemen kan måhända tyckas vara nulliteter, men för den person som slutligen blir vald kan frågan mala om han eller hon är vald på rätt sätt.

Vi reservanter är inte ute efter att försvåra. Vi vill bara att alla regler ska vara kristallklara och att ingen ska ifrågasätta det som blivit gjort. Självklart vill vi också att tiden för att kontrollera om allt gått rätt till ska vara rimlig. Fortfarande finns det allvarliga frågetecken. Därför vill vi att frågan går tillbaka till Kyrkostyrelsen för en ytterligare eftertanke och bearbetning.

Alltså, herr ordförande, återremiss av den del av skrivelsen som avser biskopsval.

MARGARETA ANDERSSON:

Ordförande! Det här är ett väldigt omfattande betänkande med många olika förslag. De flesta är ganska odramatiska, några är efterlängtrade och andra är ifrågasatta. Jag beklagar att vi inte fick med att det finns en reservation till betänkandet. Det var ett förbiseende från vår sida i ledningen av utskottet och jag hoppas att vi inte kommer att göra det misstaget igen.

Någonting som har varit efterlängtat är behörighetsprövningen vid anställning av diakon. Som ledamot i domkapitlet har jag upplevt att där skulle behövas en likställighet mellan diakoner och präster. Det beslutet kommer nu här i Kyrkomötet.

Sedan gäller det diskussionen om när vi ska ha Kyrkomötets sammanträden. Vi valde från utskottets sida att skriva ett vidare förslag än det som Kyrkostyrelsen hade. Det gjorde vi av den anledningen att vi under vår diskussion av frågan inte fann att det var så mycket enklare. Dessutom ska man hitta lokaler och det ena med det andra. Det får ju Kyrkostyrelsen själv ta ansvaret för, men vi gav den möjligheten, också för att majoriteten var för det förslaget.

Vi kom sedan in på frågan om biskopsval. Det är en svårighet hur man ska hantera de här frågorna. Om man jämför med de val som har genomförts till Sveriges riksdag de senaste månaderna finns det hela tiden en avvägning mellan å ena sidan hur lång tid det ska ta mellan att ett val sker och att ett val vinner laga kraft, och å andra sidan den rättssäkerhet som är ytterligt viktig i sådana här sammanhang. Därför har majoriteten i utskottet kommit fram till att vi följer skrivelsens förslag. Vi kommer aldrig någon gång att hitta ett sätt där allt, allt, allt kan garanteras gå rätt till. Tyvärr finns inte den möjligheten i ett samhälle som består av människor som är ofullkomliga individer.

Vi hoppas att det ändå ska vara möjligt att leva med det här beslutet. Det är också så att leva utan biskop för ett stift. Jag räknar inte nu med vår erfarenhet

den här våren utan den tidigare erfarenhet vi hade i Växjö stift, när vår biskop Jan-Arvid Hellström omkom i en trafikolycka och det blev ett överklagande på det biskopsvalet. Det gick ungefär ett år innan vi hade en biskop. Det var också påfrestande för både den person, numera ärkebiskop, som blev vald till biskop och för hela stiftets verksamhet. Därför tycker vi att vi ställer upp på den sammanvägning man har gjort från Kyrkostyrelsen. Vi tycker det var en bra sammanvägning av motstridiga önskemål i det här sammanhanget.

För övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

MARTA AXNER:

Ordförande och alla andra kyrkomötesvänner! Jag har inget yrkande utan stöder förslaget. Jag vill säga något om Kyrkomötets sammanträdestider. Jag tycker det här ändå är ett steg i rätt riktning, men jag tänkte använda de här minuterna till att argumentera varför jag tycker det är en sällsynt dålig idé att ha möte på våren. Jag hoppas att Kyrkomötets presidium och Kyrkostyrelsen tar till sig av argumentationen nu när det finns en öppen skrivning i kyrkoordningen.

Det har diskuterats olika sätt hur man kan lösa det här. Det är ett problem att det ligger tätt. En sak med våren är att det är en tidpunkt som är dålig för många. Det händer väldigt mycket i maj och juni, som det i och för sig kan göra alla tider på året. Det stora problemet med det förslaget tycker jag emellertid är att det blir ett alldeles för långt kyrkomöte. Kyrkomötets två sessioner är inte två möten utan ett. Om man har för långt emellan blir verksamhetsåret kort. Om man tänker sig ett verksamhetsår med ett årsmöte som pågår i fyra månader blir det ett ganska kort år. Det innebär att Kyrkostyrelsen får väldigt mycket kortare tid att arbeta med de uppdrag de får från Kyrkomötet och det kommer antagligen att bli mycket vanligare att det dröjer, inte ett år utan två år, innan uppdrag kommer tillbaka.

Det tycker jag var det viktigaste argumentet, men något som också är viktigt är vad som händer med Kyrkomötet. Som det är nu arbetar vi i utskotten och då ska ju i princip frågorna vara färdigbehandlade. Sedan ska vi debattera och rösta. Tanken är att vi ska hinna läsa handlingarna och smälta vad som har hänt, men med en väldigt lång tid emellan tror jag det finns risk att det inte riktigt uppfattas som färdigt. Tänk er fyra månader av debatt i Kyrkans tidning och Dagen, fyra månader av försök till nya kompromisser, fyra månader av försök att gå runt de skrivningar som utskotten har kommit överens om. Jag tror att vi kommer att få mycket längre plenumdebatter och vi kommer att få väldigt många fler förslag framlagda under överläggningarna. På många sätt kommer utskottsarbetet att förlora i tyngd. Jag tror att båda dessa saker skulle göra Kyrkomötet mindre effektivt, det skulle göra Kyrkostyrelsens arbete svårare och helt enkelt göra Kyrkomötet sämre.

Om man behöver ha längre tid emellan tror jag att ett väldigt mycket bättre förslag är att skjuta fram session två, förslagsvis till vecka 45 efter skollov och allhelgonahelg. Då får vi ett par veckor längre emellan. Det kanske också innebär att valresultatet blir klart så att man kan ha ett extra valmöte efter andra sessionen under valåret. Det innebär då att man får ett ännu snabbare genomslag av valresultatet och kan ha en ny kyrkostyrelse på plats redan till årsskiftet.

Bifall till förslaget med förhoppning att alla tar till sig av argumentationen. Tack.

STEPHAN GULLBERG:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Vi är några stycken i min nomineringsgrupp och även andra som har prata om

behörighetsprövningen vid anställning av diakon. Vi tycker det är väldigt bra att det blir gemensamt nu för präst och diakon, att behörighetsprövningen ska ske på samma sätt.

Vad vi funderar på är detta med tillsynen sedan. Hur gör kyrkan? Hur gör stiftet, när församlingar struntar i behörighetsprövningen och när man struntar i reglerna? Det förekommer sådana fall lite då och då. Vi hade ett här i Stockholms stift så sent som i september, när en församling veckan innan domkapitelprövningen skickade ut brev till de sökande, tackade för visat intresse och förklarade att tjänsten redan var tillsatt. Detta fick till följd att domkapitlet helt korrekt konstaterade att de inte kunde pröva detta ärende, eftersom tjänsten redan var tillsatt. Det händer inget speciellt för församlingen. De får ett surt brev från domkapitlet, men det händer inget annat. Det kommer inte ens ut. Jag tror inte ens att ni vet vilken församling jag pratar om.

Vi funderar på att återkomma nästa år med lite mer diskussion runt detta. Hur ska vi göra? Det är väl bara pengar och skam som biter när någon gjort fel. En miljon är rätt mycket pengar men det kan vi nog inte ta ut. Att sätta kyrkorådets ordförande i en stock utanför domkyrkan en söndag skulle nog bita rätt bra, men jag vet inte om vi kan få igenom förslaget. Att göra som granskningsnämnden för radio och tv, att det kommer ett besked som skulle läsas upp under söndagsgudstjänsten under meddelandena, att domkapitlet har och så vidare, så får man göra en syndabekännelse där. Jag vet inte, men det är ett problem och jag tror att vi behöver göra någonting åt det.

Bifall till utskottet.

MARGARETA ANDERSSON (REPLIK):

Ordförande! Det är alltid ett problem när man inte har så stora sanktionsmöjligheter, men jag tror att behörighetsprövningen, som Stephan och jag är överens om, är viktig. Sedan finns ju möjligheten att också anställa diakoniassistenter, om det skulle vara så att man upplever en person väldigt duktig och bra och man vill ha honom eller henne i sitt arbetslag. Om en person inte är vigd kan man förstås inte anställa den personen på en diakontjänst. Det är egentligen samma regler som gäller för präster. Man kan inte anställa någon annan än en präst som är vigd och behörigförklarad på en prästtjänst. Jag tror inte det har hänt i Svenska kyrkan, åtminstone inte som jag vet, att man har anställt någon på en prästtjänst som inte har varit vigd.